

नव ज्ञानचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

अभिनेता पल शाहको निर्माणमा तयार हुन लागेको चलचित्र "याजीमाया"को छायांकन शुरुबारदेखि आरम्भ भएको छ । काठमाडौंको गाजलफेदीस्थित फिल्म स्टुडियोमा शुभसाइत जाउँ छायांकन थालिएको हो । निर्माणपक्षका अनुसार यस चलचित्रको छायांकन ३५ दिनमा सकिनेछ । ओम प्रतिकको लेखन तथा निर्देशनमा बन्न लागेको चलचित्रमा पल शाह, अञ्जना माग्रे, विश्वर वाइदेल लगायतका सुपे कलाकारको अभिनय रहनेछ ।

आजको विचार...

डा. ठाकुरमोहन श्रेष्ठ

अभिनेत्री रेखा थापाको निर्देशकीय कलाबद्ध फिल्म "माया भनेकै चस्ती होला"को टिजर सार्वजनिक गरिएको छ । सार्वजनिक १ मिनेट १८ सेकेण्ड लामो टिजरले फिल्मको कथावस्तु र केन्द्रीय द्वन्द्वबारे प्रकाश पारेको छ । प्रेम र बाध्यताको चेपुवामा परेका एक पात्रको जीवनमा आउने उलारचढावलाई टिजरमा देखाउन सोजिएको छ । उनको तीन चुक्तीसँग प्रेम देखिएको छ । सुष्टि श्रेष्ठ र जीति शाहसँग उनको विवाह भएको सन्नेत देखाउन सकिनेछ ।

□ वर्ष ३२ □ अंक ३१ □ २०८३ साउन ३१ गते आइतबार 16 August 2026, Sunday □ पृष्ठ संख्या ८ मूल्य रु ५/-

संक्षिप्त समाचार

तीन जना मृत फेला

पाल्पा, साउन ३०/ देशका विभिन्न स्थानमा तीन जना मृत अवस्थामा फेला परेका छन् । नेपाल प्रहरीको केन्द्रीय समाचार कक्षका अनुसार नवलपरासी, रोल्पा र मोरङमा तीन जना व्यक्ति मृत फेला परेका हुन् ।

नवलपरासी पूर्व, बुलिङटार गाउँपालिका-६ धासीस्थित कालीगण्डकी नदीमा हाल नाम, धर र वतन नखुलेका पुरुष मृत अवस्थामा फेला परेको प्रहरीले जनाएको छ । त्यस्तै, रोल्पाको रोल्पा नगरपालिका-८ जमकोटीस्थित वडा कार्यालय नजिकै सोही ठाउँ बस्ने २६ वर्षीय सन्तोष परियार शुक्रबार मृत अवस्थामा फेला परेका छन् । यस्तै मोरङको उर्लावारी नगरपालिका-८ सिर्जना टोलस्थित धान खेतमा फापा दमक नगरपालिका-१० बस्ने ६२ वर्षीय पञ्जव सिंह सिम्बु शनिबार मृत अवस्थामा फेला परेका हुन् । तीन वटै घटनाको विषयमा आवश्यक अनुसन्धान भइरहेको प्रहरीले जनाएको छ ।

गुल्मीमा मकैको डाँठबाट गुड र खुदो उत्पादन

मकैको डाँठबाट निकालिएको रसबाट तयार गरिएको खुदो उखुबाट बनेको खुदोजस्तै देखिने र खाँदा पनि स्वादिष्ट रहेको छ । परीक्षण सफल भएपछि उत्पादित खुदोको गुणस्तर तथा खाद्य सुरक्षासम्बन्धी परीक्षणका लागि खाद्य विभागअन्तर्गत प्रयोगशालामा परीक्षणका लागि पठाउने तयारी गरिएको छ ।

राष्ट्रिय समाचार समिति

गुल्मी, साउन ३०/ यहाँ मकैको हरियो डाँठबाट गुड र खुदो उत्पादनको सफल परीक्षण गरिएको छ । गुल्मीको रेसुङ्गा नगरपालिकाले पहिलोपटक मकैको डाँठबाट रस निकालेर खुदो बनाउने प्रविधिको परीक्षण गरेको हो ।

रेसुङ्गा-३ स्थित भोडागाउँमा इन्टरनेसनल एसोसिएसन अफ एपीकल्चरल स्टुडेन्ट्स (आइएएस)को सहजीकरणमा स्थानीय जातको मकै र सिपी मकैको डाँठ प्रयोग गरी रस निकालेर गुड तथा खुदो उत्पादनको परीक्षण गरिएको नगरपालिकाले जनाएको छ । परीक्षणका क्रममा मकैको डाँठबाट निकालिएको रसबाट तयार गरिएको खुदो उखुबाट बनेको खुदोजस्तै देखिने र खाँदा पनि स्वादिष्ट रहेको रेसुङ्गा नगरपालिका प्रमुख खिलध्वज पन्थीले बताए । उनका अनुसार परीक्षण सफल भएपछि उत्पादित खुदोको गुणस्तर तथा खाद्य

सुरक्षासम्बन्धी परीक्षणका लागि खाद्य विभागअन्तर्गत प्रयोगशालामा परीक्षणका लागि पठाउने तयारी गरिएको छ । उक्त प्रयोगशालाको परीक्षणबाट खानाका लागि उपयुक्त छ भन्ने सकारात्मक नतिजा आएमा मकैको डाँठबाट खुदो र गुड उत्पादनलाई व्यावसायिक रूपमा अगाडि बढाउने नगरप्रमुख पन्थीले बताए । उनले अहिले प्रारम्भिक रूपमा परीक्षणमात्रै

गरिएको उल्लेख गर्दै प्रयोगशालाको रिपोर्टका आधारमा आगामी कार्यक्रम तय गरिने जानकारी दिए । नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा नवप्रवर्तन तथा उद्यमशीलता कार्यक्रमअन्तर्गत यस्ता कार्यक्रमलाई अघि बढाउन लागिएको नगरप्रमुख पन्थीको भनाइ छ ।

"प्रयोगशाला परीक्षणबाट गुणस्तरिय छ भन्ने जानकारी आएपछि

यसलाई व्यावसायिक रूपमा अगाडि बढाउनका लागि नगरबाट आवश्यक उपकरण उपलब्ध गराउँछौं", उनले भने । विश्वभरका कृषि तथा वातावरण विषयका विद्यार्थीलाई जोड्ने अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था आइएएसअन्तर्गत नेपाल शाखा भैरहवाका परियोजना उपाध्यक्ष निर्मला सुवेदीले स्थानीय विद्यार्थीको सहयोग तथा समन्वयमा मकैको डाँठबाट कम चिनी भएको गुड

तथा खुदो उत्पादनको सफल परीक्षण गरिएको बताए । गाउँघरमा मकै पाकेपछि त्यसकै खेर गइरहेका डाँठलाई उपयोग गरेर आम्रदानीको खोत बनाउनका लागि यो प्रविधि निकै उपयोगी हुने रेसुङ्गा-३ का वडाध्यक्ष बाबुराम खत्रीले बताए । मकैको डाँठबाट पनि यसरी खुदो र गुड उत्पादन भएको देखेपछि स्थानीय उत्साहित भएका उनको भनाइ छ ।

बाढी/पहिरोबाट सचेत होऔं

बाढी/पहिरो आउनुअघि:

- स्थानीय रेडियो वा अन्य माध्यमबाट भौसमको जानकारी लिऔं,
- खोला, नदी तथा जोखिमपूर्ण ठाउँबाट सुरक्षित स्थानमा जाऔं,
- घरको नजिक पहिरो खस्न सक्ने ठाउँ भए सावधानी अपनाऔं,
- आपतकालीन भोला (प्राथमिक उपचार सामग्री, टर्चलाइट, खानेकुरा, लुगालगायत) तयार राखौं,
- जोखिममा परेका बालबालिका, वृद्धवृद्धा र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सुरक्षामा प्राथमिकता दिऔं।

बाढी पहिरो आएमा:

- अनावश्यक हिँडडुल नगरौं,
- सुरक्षित स्थानतर्फ जाऔं,
- विजुलीका तार तथा खम्बाबाट टाढा रहौं,
- खोलानाला सुरक्षित तवरले तरौं,
- अफवाह नफैलाऔं, सत्य सूचनामात्र आदान-प्रदान गरौं,
- घाइते वा फसेका व्यक्तिको उद्धारमा सहयोग गरौं

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

अवैध लागूऔषध सहित विभिन्न स्थानबाट २६ जना पक्राउ

पाल्पा, साउन ३०/देशका विभिन्न स्थानबाट अवैध लागूऔषध सहित २६ जना पक्राउ परेका छन् । केन्द्रीय प्रहरी समाचार कक्षका अनुसार तनहुँ, उदयपुर, कैलाली, ललितपुर, फापा, धनुषा, बर्दिया, मोरङ, कास्की लगायतका जिल्लाबाट अवैध लागूऔषध सहित २६ जना पक्राउ परेका हुन् ।

उदयपुरको कटारी नगरपालिका-३ बाट नियन्त्रित लागूऔषध टापेन्टाडोल ६१ ट्याब्लेट सहित सोही ठाउँ डेरा गरी बस्ने १९ वर्षीय सलम खान समेत २ जनालाई शनिबार दिउँसो प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । इलाका प्रहरी कार्यालय कटारीबाट खटिएको प्रहरीले उनीहरूलाई उक्त लागूऔषध सहित पक्राउ गरेको हो । यस्तै तनहुँको

व्यास नगरपालिका-९ माफफाँट बस्ने ३० वर्षीय मनोज थापा समेत २ जनालाई अवैध लागूऔषध गाँजा सहित

प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । जिल्ला प्रहरी कार्यालय तनहुँबाट खटिएको प्रहरीले मनोजको घर तलासी गर्दा

उक्त गाँजा फेला पारी उनीहरूलाई पक्राउ गरेको हो ।

-बाँकी अनिल पौड्या...

पा.वि.ह.ए.नं. ०५१/०५२

पा.वि.प्र.का.ए.नं. ११/०५१/०५२

जनचेतना

सम्पादकीय

सामाजिक सञ्जालको सही प्रयोग गरौं

नेपालमा पछिल्लो समयमा सामाजिक सञ्जालका प्रयोगकर्ता बढेका छन् । फेसबुक, ट्वीटर, टिकटक जस्ता सामाजिक सञ्जाल अहिले व्यापक बनेका छन् । सूचना प्रविधिको नयाँ माध्यमप्रतिको यस किसिमको चासो राम्रो पक्ष हो । पहिले जस्तो अब सञ्चार प्रवाहका लागि रेडियो, टेलिभिजन, पत्रपत्रिकाको भर परिरहनुपर्ने आवश्यकता छैन । अहिले त जसले जुनसुकै बेला पनि कुनै पनि समाचारलाई विश्वभरि फैलाइदिन सक्ने भएको छ ।

खासगरी फेसबुक र ट्वीटरले यस किसिमका सुविधा उपलब्ध गराएपछि यो सम्भव भएको हो । यसलाई विज्ञानको वरदानका रूपमा सदुपयोग गरेर संसारमा सकारात्मक परिवर्तन आउने छ भने दुरुपयोग गरिदिँदा क्षणभरमै अकल्पनीय दुर्घटना पनि निम्तिन सक्छ । डिजिटल युगको सबैभन्दा सरल र सहज माध्यम सामाजिक सञ्जाल बहुआयामिक लाभका माध्यम बनेका छन् । साथीभाइ, परिवार, आफन्तजनसँग सञ्चार सम्पर्क गर्न सामाजिक सञ्जालले अपुव अवसर दिएको छ । सामाजिक सञ्जाल शिक्षा र जानकारी वित्तरमा उपयोग भइरहेको छ । सूचना, मनोरञ्जन, ताजा जानकारी आदानप्रदानसँगै सिप प्रवर्द्धन, व्यापारिक लाभ आदिका निम्ति सामाजिक सञ्जाल उपयोगी छ । यसबाट धेरैले बौद्धिक तथा प्राज्ञिक लाभसमेत लिएका छन् । मानव सभ्यताको विकासक्रममा सामाजिक सञ्जाल अनेक तवरले उपयोगी हुँदाहुँदै पनि दुरुपयोगसमेत व्यापक हुन थालेको छ । यो अत्यन्त दुखको कुरा हो । भ्रम फैलाउने, अपराध बढाउने, ठगी गर्नेदिखि अरुको मानमर्दन गर्नेलगायतका सञ्जाल दुरुपयोगका अनेक दुष्कार्यले सबैतिर हैरानी बढाएको छ । यस्ता दुष्कार्यले ठाउँ पाउनु दुख्छ हो । दुरुपयोगले सकारात्मकभन्दा नकारात्मक विचार प्रवाह हुने र त्यसले समग्र समाजलाई अनैतिक र भ्रष्ट पार्ने पक्का छ । यसको दुरुपयोग बढ्दै गयो भने ठूला (ठूला दुर्घटना पनि हुनसक्ने सम्भावना रहन्छ । पछिल्लो घटनाका रूपमा मेडिकल व्यवसायी दुर्गा प्रसाईंलाई लिन सकिन्छ । सामाजिक सञ्जाल दुरुपयोग गरी अपराध गरेको आरोपमा उनलाई पक्राउ गरिएको छ । कित्ने कागजात प्रयोग गरी प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीमाथि गम्भीर आरोप लागेको छ । यस्तो हुनु राम्रो होइन । सामाजिक सञ्जाल आफैमा एउटा माध्यम मात्रै हुन्, ती आफैमा खराब हुन भन्न सकिँदैन । तिनलाई खराब र राम्रा बनाउने उत्पादक, प्रयोगकर्ता र नियामकले हो । सामाजिक सञ्जाल पनि सूचना सञ्चारको एउटा स्वरूप अवश्य हो तर मूलतः सामाजिक सञ्जाल नै भएकोले यसको दुरुपयोग समाज जोड्न हुनु पर्छ, भत्काउन र भड्काउन होइन । तसर्थ सामाजिक सञ्जाललाई सही रूपमा प्रयोग गरौं सभ्य र सुसंस्कृत समाज, राष्ट्र निर्माण गरौं ।

Opinion @ Social Network

मन मिलेर जोडेका सम्बन्धहरू कदापि टुट्दैन
स्वार्थ मिलेर जोडेका सम्बन्धहरू कदापि टुट्दैन ।
(सुमन रेगामीको फेसबुक स्टेटसबाट www.facebook.com/Suman.Regami)
यो सारमा सामाजिक सञ्जालमा पोस्ट गरिएका धारणाहरू रहेका छन् । यसका लागि हामी फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalpati मा लगन गर्न सक्नुहुन्छ ।

नवजवनचेतना वैजिकको सञ्जाल तपाईंलाई आर्देशित गरेको छ । यो पत्रिका अनेक स्तरीय अनि पठनीय बनाउनुका लागि टाटा फाउन्डेशनको अलुख सुखवाहनको हामीलाई अत्यन्तै उच्चको उच्च छ । पाठकपुत्र तपाईंका सुखवाहन टिप्पणी हामीलाई सहयोग गर्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

नवजवनचेतना वैजिक
भयवतीले तानेन, पाम्वा

प्रहरी कार्यालय	२४ घण्टा
बुटवल ०५१-४६०२२२	मिमअस्पताल भैरहवा ०५१-४६०२१३
स.प्र.प्र.का.बुटवल ०५१-४६०३०३/४६०३०४	मिमअस्पताल पाम्वा ०५१-४६०३०१, ४६०३०२
परिवार नियोजन सेवा पाम्वा ०५१-४६०३०३	परिवार नियोजन सेवा पाम्वा ०५१-४६०३०३
भैरहवा ०५१-४६०३०१	पाम्वा क्लिनिक अस्पताल ०५१-४६०३०३
आर्योबाही ०५१-४६०३०१	लुम्बिनी मेडिकल कलेज पाम्वा ०५१-४६०३०१
गुमी ०५१-४६०३०१	चिकित्सक पाम्वा ०५१-४६०३०३
पारसी ०५१-४६०३०१	भैरहवा क्लिनिक अस्पताल ०५१-४६०३०३
तौलिया ०५१-४६०३०१	आर्योबाही क्लिनिक अस्पताल ०५१-४६०३०३
पाम्वा ०५१-४६०३०३, ४६०३०४	तम्घास क्लिनिक अस्पताल ०५१-४६०३०३
डुमरा रामपुर ०५१-४६०३०३	तौलिया क्लिनिक अस्पताल ०५१-४६०३०३
अपराधकायकार	सिंहवाहन क्लिनिक अस्पताल ०५१-४६०३०३
लुम्बिनीसिटी अस्पताल ०५१-४६०३०३, ४६०३०४	डुमरा क्लिनिक अस्पताल ०५१-४६०३०३
लुम्बिनी अस्पताल अस्पताल ०५१-४६०३०३, लुम्बिनी नर्सिङ होम ०५१-४६०३०३, ४६०३०४	

साम्ना भविष्यको खोज : विश्व व्यवस्था, एसिया र नेपालको भूमिका

डा. ठाकुरमोहन श्रेष्ठ

विश्व व्यवस्था बदलिँदै छ । प्रश्न शक्ति कसको हातमा पुग्छ भनेमात्र नभएर त्यसले विश्वलाई कस्तो बनाउँछ भन्ने पनि हो । शक्ति सन्तुलन, प्रविधि, अर्थतन्त्र, जलवायु र जनसङ्ख्यामा भइरहेको परिवर्तनले २०औं शताब्दीमा बनेका अन्तर्राष्ट्रिय संस्था र शक्ति सम्बन्धको प्रासंगिकतामाथि पनि प्रश्न उठाएको छ । एकूनीयताबाट बहुवीयता हुँदै बहुस्तरीय व्यवस्थागतको संक्रमणले सुरक्षा, विकास, लोकतन्त्र र सार्वभौमिकतालाई पुनर्निर्धार गर्न बाध्य पारेको छ । चुनौती पुरानो व्यवस्था अस्वीकार गर्नु नभई बदलिँदो विश्वजनकूल शक्ति, जिम्मेवारी, न्याय र मानवहितवीच नयाँ सन्तुलन खोज्नु हो । यसमा एसियाको बहुदो भूमिका र नेपालजस्ता साना राष्ट्रको स्थान महत्वपूर्ण हुन्छ । विश्व शक्ति प्रतिस्पर्धाको मैदानमात्र होइन सहकार्य, सशस्त्रता र साफा भविष्यको सम्भावना पनि हो ।

विश्व व्यवस्था बहुवीयताभन्दा बहुस्तरीयतातर्फ
दोस्रो विश्वयुद्धपछि बनेको अन्तर्राष्ट्रिय व्यवस्था सन्तुलन र संयुक्त, वित्तीय संस्था र बहुपक्षीय सहकार्यलाई विश्व शान्ति र विकासको आधार बनायो । तर विश्व एकूनीयताबाट बहुवीयता हुँदै विभिन्न शक्ति, क्षेत्र, संस्था, प्रविधि र गैरराष्ट्रिय पात्रको प्रभाव रहने बहुस्तरीय विश्व व्यवस्थातर्फ बहिरहेको छ । यस व्यवस्थामा शक्ति राष्ट्रहरूमा मात्र केन्द्रित हुँदैन । क्षेत्रीय शक्ति, अन्तर्राष्ट्रिय संस्था, प्रविधि, बजार र गैरराष्ट्रिय पात्रबीच अनेक तहमा शक्ति बाँडिन्छ । अमेरिका-चीन प्रतिस्पर्धा व्यापार, प्रविधि, आपूर्ति शृङ्खला र रणनीतिक प्रभावसम्म फैलिएको छ । चीन-रूस सम्बन्ध निकट छ । भारतले अमेरिका तथा प्रविधिसँग सहकार्य बढाउँदै रूस, विश्व र लोकसभा संस्थासँग पनि सम्बन्ध राखेर रणनीतिक स्वायत्तता जोडिरहेको छ । युरोपेली सन्धले व्यापार, प्रविधि, नियमन र जनवादी नीतिमार्फत आफ्नो प्रभाव विस्तार गरिरहेको छ । पाकिस्तान, टर्की र साउदी अरबबीचको सक्का संयुक्त रक्षा सम्झौताले क्षेत्रीय शक्ति समीकरणमा नयाँ प्रवृत्ति देखाउँछ । विश्व व्यवस्था अब शक्तिको बाँडफाँटमात्र नभएर सामा राष्ट्रहरूको सार्वभौमिकता, नीति स्वतन्त्रता र भविष्य निर्धारण गर्ने अधिकारसँग पनि जोडिएको प्रश्न भएको छ । शक्ति, जिम्मेवारी, प्रतिनिधित्व र सहकार्यबीच सन्तुलन आवश्यक छ ।

सुरक्षा, वर्धतन्त्र र प्रविधिको नयाँ सम्बन्ध
एककाइसी शताब्दीमा राष्ट्रिय सुरक्षा सीमा र सैन्य शक्तिला मात्र सीमित छैन । आर्थिक, ऊर्जा, मानव, साध, जन, वातावरणीय, स्वास्थ्य, साइबर, सूचना, कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआई), आपूर्ति शृङ्खला, रणनीतिक पूर्वाधार, अवैध वित्तीय प्रवाह र संगठित अपराध यसका अभिन्न आयाम बनेका छन् । सुरक्षा र अर्थतन्त्रबीचको परम्परागत विभाजन भेटिँदैन । शक्ति, जिम्मेवारी, प्रतिनिधित्व र सहकार्यबीच सन्तुलन आवश्यक छ । अर्थतन्त्रका उपकरण बनेका छन् । अमेरिका-चीन प्रतिस्पर्धामा प्रविधि र

आपूर्ति शृङ्खलामाथिको निर्भरता घटाउने प्रयासले आर्थिक सम्बन्धलाई रणनीतिक शक्तिला रूपान्तरण गरेको छ । विश्व वित्तीय व्यवस्थामा स्थानीय मुद्रा र वैश्विक सीमापार भुक्तानीको प्रयास बढे पनि डलरको भूमिका बलियो छ । वित्तीय विविधीकरणले निर्भरता र जोखिम घटाउन सक्छ तर नयाँ प्रतिस्पर्धा पनि जन्माउन सक्छ । नेपालका लागि बेल्ट एण्ड रोड इनिशिएटिभ, मिसेनियम साझेदारी र सूचनामार्फत प्रभाव विस्तार गर्नुपर्छ । बाह्य प्रभावले निर्वाचन, नीति निर्माण वा विकास साझेदारी र सूचनामार्फत प्रभाव विस्तार गर्नुपर्छ । बाह्य प्रभावले निर्वाचन, नीति निर्माण वा विकास साझेदारी र सूचनामार्फत प्रभाव विस्तार गर्नुपर्छ ।

राष्ट्रिय विकास कार्यक्रमको मानव विकास प्रतिवेदन (सन् १९९९) ले सुरक्षाको अवधारणालाई भूभाग र हतियारबाट मानव जीवन, गरिमा र विकासतर्फ विस्तार गरेको थियो । आजका परस्पर जोडिएका जोखिमले यसलाई अझ व्यापक बनाएको छ । त्यसले आधुनिक राष्ट्रिय सुरक्षा मानवकेन्द्रित, समग्र र पूर्वसावधानीमा आधारित राष्ट्रिय समता हो । नेपालजस्ता साना मुलुकले रणनीतिक निर्भरता घटाउँदै ऊर्जा, खाद्य, डिजिटल र आपूर्ति सुरक्षामा लचिलोपन बढाउनुपर्छ । साथै, विदेशी सैन्य सेवामा नागरिकको संलग्नताबारे सार्वभौमिकता, नागरिक दायित्व र राष्ट्रिय सुरक्षासँग मिल्ने स्पष्ट कानुनी तथा कूटनीतिक मापदण्ड आवश्यक छ ।

विकास, लोकतन्त्र र नयाँ पुस्ताको प्रश्न
आर्थिक बुद्धिमान विकासको सम्पूर्ण मापदण्ड होइन । बजार, प्रविधि र विश्वव्यापककरणले अवसर विस्तार गरे पनि असमानता, रोजगारीको अभाव, विविधता, डिजिटल विभाजन र सामाजिक विस्थापनको क्षयले न्यायपूर्ण तथा मानवकेन्द्रित विकासको प्रश्न उठाएको छ । विकासको मूल्याङ्कन उत्पादनबाट मात्र होइन जीवनस्तर, अवसरको समानता, लाभको वितरण र भविष्य निर्धारण गर्ने क्षमताबाट हुनुपर्छ । सूचना प्रविधि र सामाजिक सञ्जालले अभिव्यक्ति, संगठन र नागरिक निगरानीका अवसर बढाएका छन् तर दुष्प्रचार, वीकरण र संस्थागत विस्थापनको संकट पनि बढेको छ ।

देशीय एसियाका युवा आन्दोलनले रोजगारी, सुरक्षा, प्रतिनिधित्व र जवाफदेहिता प्रश्न उठाएका छन् । कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआई) ले विकास, रोजगारी र शासनलाई नयाँ चरणमा

पुन्याएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय भ्रम संगठनको २०२५ अध्ययनअनुसार करिब एकैचौँथाई कामदार एआईबाट र्भावित हुन सक्ने रोजगारीमा छन् । तर अधिकोश रोजगारी हराउनेभन्दा कसको स्वरूप परिवर्तन हुने सम्भावना बढी छ । त्यसैले शिक्षा, सीप, नवप्रवर्तन र मानव क्षमतामा लगानी विकासको केन्द्र हुनुपर्छ । शक्तिराष्ट्रहरूले कूटनीति, आर्थिक सहयोग, विकास साझेदारी र सूचनामार्फत प्रभाव विस्तार गर्नुपर्छ । बाह्य प्रभावले निर्वाचन, नीति निर्माण वा विकास साझेदारी र सूचनामार्फत प्रभाव विस्तार गर्नुपर्छ ।

एसिया शक्ति प्रतिस्पर्धाबाट साफा सम्भावनातर्फ
एककाइसी शताब्दीमा एसिया विश्व शक्ति, अर्थतन्त्र र जनसाङ्ख्यिकीको केन्द्र बन्दैछ । चीनको आर्थिक उदय, भारतको बढ्दो प्रभाव, जापान र दक्षिण कोरियाको, सङ्घीयता, सामाजिक सुरक्षा र आसियानको सक्रियताले विश्व शक्तिको केन्द्र एसियातर्फ सरेर गएको देखाउँछ । ठूलो जनसंख्या, विशाल बजार, उत्पादन क्षमता, प्रविधि र युवा श्रमशक्ति यसका आधार हुन् । तर एसियाको शक्ति आर्थिक र सामरिकमात्र होइन हिन्दु, बौद्ध, कन्फुसियस, इस्लामलगायत विविध सभ्यता, संस्कृति र जीवनशैलीको सहअस्तित्व पनि यसको विशिष्ट सम्पदा हो । यही विविधता प्रतिस्पर्धाको कारण नभई संवाद, सहअस्तित्व र साफा सन्धिका आधार बन्न सक्छ ।

बदलिँदो क्षेत्रीय सुरक्षा र नयाँ साझेदारी
अमेरिका-चीन प्रतिस्पर्धा, भारत-चीन सम्बन्ध तथा इन्डो-प्यासिफिक, आसियान, ब्राड, अउकस र वीआरआईजस्ता पहलले एसियाको शक्ति समीकरण र सुरक्षा वातावरण पुनःपरिभाषित गरिरहेका छन् । सार्क र विमस्टेक तथा ऊर्जा, व्यापार र सम्पर्क सहकार्यले प्रतिस्पर्धीबीच पनि सहकार्यको सम्भावना देखाएका छन् । क्षेत्रीय सुरक्षा संरचनामा आर्थिक वा जातीय पहिचानमा आधारित धुवीकरणका प्रवृत्तिसमेत देखिन्छन् ।

साउदी अरब, पाकिस्तान र टर्कीबीचको सक्का संयुक्त रक्षा सम्झौताजस्ता पहलले नयाँ सुरक्षा समीकरणको संकेत गर्छन् । यस्तो सहकार्यले सुरक्षा क्षमता बढाए पनि धार्मिक वा जातीय विभाजनलाई रणनीतिक प्रतिस्पर्धाको आधार बन्न नदिई संवाद, समावेशी सुरक्षा र सहअस्तित्वलाई प्राथमिकता दिनुपर्छ । भारत र चीनबीच अवस्थित नेपालका लागि द्विपक्षीय सम्बन्ध सुरक्षा र परराष्ट्र नीतिमात्र नभई अर्थतन्त्र, सम्पर्क, ऊर्जा, सीमा व्यवस्थापन र राष्ट्रिय स्वायत्ततासँग जोडिएको रणनीतिक प्रश्न हो । दुवै द्विपक्षीय पारस्परिक सम्मान, समानता, विश्वास र राष्ट्रिय हितमा आधारित सम्बन्ध कायम गर्दै शक्ति ध्रुवको प्रतिस्पर्धामा नफसी रणनीतिक स्वायत्तता र सन्तुलित कूटनीतिक अवलम्बन गर्नुपर्छ । सीमा विवाद आपसी सहभाव, प्रमाण र ऐतिहासिक अभिलेखका आधारमा कूटनीतिक अवलम्बनबाट समाधान हुनुपर्छ । लिपुलेक-लिपिपुलेकरा-काकापानी नेपालको सार्वभौमिकता र राष्ट्रिय सन्वेदनशीलतासँग जोडिएको विषय हो । नेपालको धारणा र कूटनीतिक पहललाई बेवास्ता गरी विचारित भूभागमा गतिविधि अघि बढाउनु दीर्घकालीन समाधान होइन । अनियमित आप्रवासन, परिचय प्रमाणीकरण, मानव तस्करी र सीमा व्यवस्थापन महत्त्वपूर्ण सुरक्षा सरोकार हुन् । नेपाल १९९१ को संरचनागत महासन्धि र १९९७ को प्रोटोकलको पछ्याउँदै होइन र शरणार्थीसम्बन्धी व्यापक राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्था पनि छैन । नेपालको सुरक्षा र सन्धिका आधार कृत्रिम शक्ति ध्रुवसँगको निकटता नभई सबैसँग विश्वास, राष्ट्रिय हितमा रणनीतिक स्वायत्तता र सन्तुलित क्षेत्रीय सहकार्य हो ।

साफा भविष्य
नेपालले यो योगदान गर्न सक्छ ? बदलिँदो विश्व व्यवस्था शक्ति प्रतिस्पर्धाबाट मात्र निर्देशित हुन सक्दैन । यसको भविष्य सहकार्य, सहअस्तित्व, सामाजिक सुरक्षा र मानवकेन्द्रित विकासमा निर्भर छ । शक्ति प्वातन छैन त्यसबेला जिम्मेवारी, न्याय र उत्तरदायित्व आवश्यक छन् । राष्ट्रिय हित र अन्तर्राष्ट्रिय सहकार्यबीच सन्तुलन आवश्यक छ । नेपाल विश्वशक्ति होइन । तर हिमालयीय भूगोल, जनसंख्या, सभ्यतागत विविधता, शान्तिको अनुभव र रणनीतिक अवस्थितिले उनलाई विशिष्ट सम्भावना दिएको छ । नेपालले भूगोललाई अवसर र विविधतालाई शक्ति बनाउँदै शान्ति, जलवायु न्याय, हिमालय संरक्षण र क्षेत्रीय सहकार्यमा योगदान दिन सक्छ । नेपालको भूमिका कुनै शक्ति-ध्रुवको पक्ष हुन नभएर सबैसँग मित्रता, राष्ट्रिय हितमा रणनीतिक स्वायत्तता र साफा हितमा सक्रिय सहकार्य हो । युवा शक्तिलाई दक्ष मानव पूँजी र सभ्यतागत सम्भावनालाई विश्व योगदानमा रूपान्तरण गर्दै नेपालले बदलिँदो विश्व व्यवस्थामा आफ्नो स्थान निर्माण गर्न सक्छ ।

(साला प्रकाश पृथ्वीराजिक महाश्रीराजक तथा केन्द्रीय कार्यसम्पन्न समिति सदस्य, राष्ट्रपति - नाइबरी डकन)

वैजिक राष्ट्रियपत्र
गोष्ठी : आर्थिक पामा नयाँ सम्भावना देखिन सक्छ । सामाजिक भेटघाटमा प्रभाव बढेको छ ।
गोष्ठी : स्वास्थ्यको सामान्य मिलाउनु राम्रो होइन । टाढाको यात्राको योजना बन्न सक्छ ।
गोष्ठी : नयाँ विद्यार्थीहरूको काममा व्यस्तता बढेको छ । खर्च घटाउने सोच बन्न सक्छ ।
कर्मचारी : अनुपमो व्यक्तिको सुझाव उपयोगी हुनेछ । आगम गर्नु राम्रो हुनेछ ।
सिंह : नयाँ योजना बनाउन सकिनेछ । व्यक्तिगत सम्बन्धमा नजिकभन बढ्नेछ ।
कर्मचारी : आर्थिक समस्या लिने सकेन । काममा रोजिएका विपक्ष अघि बढ्नेछ ।

तुला : व्यक्तिगत योजना बनाउन राम्रो समय हो । तालिमार्फत प्रगति हुनेछ ।
पुष : सहयोग गर्ने अवसर मिल्नेछ । शरीरलाई बचाउन नोदो राम्रो हुनेछ ।
छाँउ : बाहरी सम्पर्कबाट राम्रो खबर आउन सक्छ । व्यापारमा अवसर देखिनेछ ।
मंसिर : काममा मेहनतको राम्रो फल प्राप्त हुनेछ । योग्यता सम्बन्धको राम्रो सम्बन्ध देखिनेछ ।
चैत्र : सहकार्यको प्रस्ताव आउन सक्छ । सार्वजनिक क्षेत्रमा सक्रियता बढ्नेछ ।
पौष : परिवारको समस्यामा आवधिकता बढ्नेछ । मनमा शान्ति र सन्तोष रहनेछ ।

कृषि

रासायनिक मलको खोजीमा धनकुटाका किसान, मागको ४० प्रतिशत मात्रै आपूर्ति

धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ९ बेलहाराको रोइला टोलस्थित जाल्पदेवी कृषि सहकारीको बिक्री केन्द्रमा आउने किसानको एउटा मात्रै अपेक्षा रहेको हुन्छ, त्यो हो आगो बालीका लागि आवश्यक रासायनिक मल पाइयोस् । तर, सहकारीमा जुन अपेक्षाले किसान त्यहाँ पुग्छन् निराश भएर फर्कन बाध्य रहेका छन् । सहकारीमा पुग्ने २ सय ५० देखि ३ सय किसानमध्ये अधिकांश निराश भएर फर्किनुपर्ने अवस्था छ । धान, कोदो र भोलभडा लगायतका बालीमा रासायनिक मल प्रयोग गर्ने मुख्य समयमा नै मल नपाउँदा किसानको चिन्ता बढेको छ । खेतमा बाली हकिँदैरहेको छ, तर त्यसलाई आवश्यक युरिया र डिएपी भने किसानको पहुँचमा छैन । बेलहाराका किसानका लागि मलको अभाव यस वर्षको खेतीपातीमा थपिएको गम्भीर समस्या बनेको छ । समयमै मल नपाउँदा बालीको वृद्धि प्रभावित भएको र उत्पादन घट्ने जोखिम बढेको किसानहरु बताउँछन् । आवश्यक समयमा मल नपाउँदा बाली राम्रोसँग सप्रिन नसकेको क्रान्ति अर्थव्यवसायिक कृषक समूहका अध्यक्ष वेदप्रसाद रोइलाले बताए । 'बालीमा मल हाल्ने बेला यही हो, तर आवश्यक मल नै पाइँदैन', उनले भने, 'समयमै मल नपाएर उत्पादनमा असर पर्ने चिन्ता रहेको छ ।' सहकारीले कृषि सामग्री तथा साल्ड ट्रैडिङबाट मल ल्याएर दिने बताउने गरेको भएपनि त्यो कहाँ हो, कहिले ल्याउने बारे जानकारी नभएको रोइलाले बताए । जाल्पदेवी कृषि सहकारीले किसानको मागअनुसार हरेक महिना करिब ३ सय बोरा रासायनिक मल माग गर्ने गरेको छ । तर कृषि सामग्री कम्पनीबाट सहकारीले प्राप्त गर्ने मलको मात्रा मागको तुलनामा निकै कम छ । सहकारीले अहिले मासिक २५ देखि ३० बोरा मात्रै मल प्राप्त भइरहेको छ । माग र आपूर्तिबीचको ठूलो अन्तरका कारण सहकारीलाई किसानलाई आवश्यक परिमाणमा मल वितरण गर्न कठिन भएको सहकारीका व्यवस्थापक विष्णुप्रसाद रोइलाले बताए । 'एक किसानलाई एक बोरा मल आवश्यक

पड्छ भने पनि हामीले ५ किलोदेखि बढीमा २५ किलोसम्म मात्रै दिनपर्ने अवस्था छ', उनले भने । मलको सीमित आपूर्तिको कारण सहकारीमा आउने सबै किसानलाई समान रूपमा मल वितरण गर्न पनि चुनौती भइरहेको छ । किसानको आवश्यकता ठूलो भए पनि उपलब्धता न्यून हुँदा सहकारीले मागअनुसार मल दिन सकेको छैन । धनकुटाको बेलहाराका किसान र जाल्पदेवी सहकारी मल अभाव भैरहेका उदाहरण मात्रै हुन् । धनकुटामा रासायनिक मलको अभाव बेलहाराका मात्रै सीमित छैन । धनकुटामा किसानको मागको करिब ४० प्रतिशत मात्रै युरिया र डिएपी उपलब्ध गराउन सकिँएको कृषि सामग्री कम्पनी धनकुटाले जनाएको छ । धनकुटाका लागि एकपटकमा करिब २ सय मेट्रिक टन युरिया र एक सय मेट्रिक टन डिएपीको कोटा निर्धारण हुने गरेको छ । वर्षमा १३ देखि १४ पटकसम्म कोटाअनुसार मल आयात हुने व्यवस्था भए पनि पछिल्लो समय मागको करिब ४० प्रतिशत मात्रै आपूर्ति हुन सकेको कृषि सामग्री कम्पनी धनकुटाका निमित्त प्रमुख कुणानन्द साहले बताए । उनका अनुसार पछिल्लो समय आपूर्ति कम भएकाले जिल्लामा किसानको मागअनुसार मल वितरण गर्न कठिन भइरहेको छ । मलको आपूर्ति नियमित नहुँदा यसको प्रत्यक्ष असर खेतीपातीमा पर्ने थालेको किसानको भनाइ छ । धान र कोदोको उत्पादनमा मात्रै होइन, व्यावसायिक रूपमा गोबरबाट खेती गर्ने किसानसमेत मलको अभावबाट प्रभावित भएका छन् । मलको अभावले किसानलाई दुईतर्फी जोखिम बढाएको छ । एकातिर मल नपाउँदा बालीको वृद्धि

कमजोर हुने चिन्ता छ भने अर्कोतिर समयमा मल प्रयोग गर्न नसके उत्पादनमा कमी आउन सक्ने किसानको भनाइ छ । किसानका अनुसार मल बालीमा प्रयोग गर्ने निश्चित समय हुन्छ । त्यो समय बितेपछि पछि मल उपलब्ध भए पनि त्यसले अपेक्षित परिणाम दिन नसक्ने भएकाले अहिलेको अभावले किसानलाई निकै चिन्ताले सताएको किसानको भनाइ छ । **मल बजारसँगै कालोबजारीको गुनासो** मलको अभाव बढिरहेका बेला केही सहकारीले मल लुकाएर राख्ने तथा तोकिएको मूल्यभन्दा बढीमा बिक्री गर्ने गरेको गुनासो समेत प्रशासनमा पुगेको छ । मल आपूर्तिको विषयमा गुनासो आएपछि जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनकुटाले र किसान सहकारीमा छुट्टै अनुगमन समेत गरेको छ । सहकारीले मल लुकाएर कालोबजारी गरेको गुनासोका आधारमा अनुगमन गरिएको धनकुटाका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी लेखनाथ न्यौपानेले जानकारी दिए । उनका अनुसार हेल्डो सरकारमार्फत स्थानीय तहले तोकेको भन्दा बढी मूल्यमा मल बिक्री गरिएको गुनासो आएको थियो । अनुगमनका क्रममा कतिपय सहकारीमा बिल प्याड प्रयोग भएको नपाइएको मल पाइएको बताए । प्रशासनले मलको वास्तविक आपूर्ति, वितरण प्रक्रिया र बिक्री मूल्यबारे निगरानी बढाउन थालेको जनाएको छ । सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी न्यौपानेले किसानले सहज रूपमा मल पाउन सहजीकरण भइरहेको बताए । **-नवसाहन बस्न डटकम**

धनकुटामा खोजिदै कोदोको उपयुक्त जात, बारीमै वैज्ञानिक परीक्षण

धनकुटामा १० जातको कोदो रोपेर उत्पादन, अनुकूलता र सम्भावनाको अध्ययन सुरु गरिएको छ । धनकुटा नगरपालिका वडा नं. ८ खाम्बेलाको बारीमा १० जातका कोदो रोपेर परीक्षण सुरु गरिएको हो । एउटै बारीमा फरकफरक जातका कोदो रोपेर वैज्ञानिक अनुसन्धान सुरु गरिएको हो । फड् हेर्दा हेर्दा सामान्य कोदो खेतीजस्तै देखिए पनि साना-साना फलभित्र कोदो रोपेर अनुसन्धान सुरु गरिएको हो । कुन जातको कोदो यहाँको माटो र हावापानीमा राम्रो हुन्छ ? कुन जातले बढी उत्पादन दिन्छ ? किसानले कुन जात रोप्दा बढी लाभ लिन सक्छन् ? भन्ने बारेमा जानकारी लिन खाम्बेलाको कोदोका १० जातको जातीय परीक्षण सुरु गरिएको हो । स्थानीय समुदायदेखि कृषि अनुसन्धानसँग सम्बन्धित विभिन्न विषयको सहकार्यमा अनुसन्धान सुरु गरिएको हो । अन्तर्राष्ट्रिय एकीकृत पर्वतीय विकास केन्द्र (इसिमोड) आयोजना तथा धनकुटा नगरपालिका, कृषि ज्ञान केन्द्र धनकुटा तथा कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालयअन्तर्गत प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन कलेज पाकिबास, धनकुटाको सहकार्यमा अनुसन्धान सुरु गरिएको हो । नेपालको पहाडी क्षेत्रमा परम्परादेखि खेती हुँदै आएको महत्त्वपूर्ण रैथाने बाली कोदो हो । तर, पछिल्लो समय उत्पादन प्रणालीमा आएको परिवर्तन, श्रमको अभाव, बजारको सीमितता र किसानको अन्ध, बालीप्रतिको आकर्षणका कारण धेरैजसो स्थानीयमा कोदो खेतीको क्रम निरन्तर घट्दै गएको पाइन्छ । त्यसैले कोदोका सम्भावित उन्नत जात पहिचान गरी किसानसम्म पुर्‍याउने उद्देश्य अनुसन्धान सुरु गरिएको नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्का वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा कोदो विज्ञ डा. कुण्डहरि धिमिरेले बताए । खाम्बेलाका सञ्चालन गरिएको कृषि मर्मज्ञा अनुसन्धानमा कोदोका विभिन्न १० वटा जात समावेश गरिएको छ । जसमा उन्नत जातका, परीक्षणका क्रममा रहेका जात तथा स्थानीय जातलाई अनुसन्धान मार्फत तुलनात्मक

अध्ययन गर्न बाँलिएको छ । अनुसन्धानमा ओखले, डल्ले, काभ्रे-१, काभ्रे-२ र सैलुङ गरी पाँच वटा उन्नत जात रहेका छन् भने परीक्षणका क्रममा रहेका केपलङ १५८, केपलङ १५९ र केपलङ २३६ नामक तीन वटा जात अनुसन्धानमा राखिएका छन् । यस्तै धनकुटामा स्थानीय रूपमा प्रचलनमा रहेका लुली र मुड्की गरी दुई स्थानीय जात पनि अनुसन्धानमा समावेश गरिएको छ । वैज्ञानिक विधिअनुसार तीन फरक लाइनमा ३० वटा साना क्षेत्र बनाएर कोदो रोपिएको छ । प्रत्येक जातको वृद्धि, विकास र उत्पादनसम्बन्धी विशेषता अध्ययन गर्दै स्थानीय परिस्थितिमा कुन जात बढी उपयुक्त देखिन्छ भन्ने मूल्यांकन गरिने अन्तर्राष्ट्रिय एकीकृत पर्वतीय विकास केन्द्र (इसिमोड) का कमल अर्यालले जानकारी दिए ।

किसान बाफै अनुसन्धानकर्ता कोदो बालीको यो अनुसन्धानमा सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण पक्ष भनेको किसानको सहभागितालाई निश्चिएको छ । सामान्यतया प्रयोगशाला वा अनुसन्धान केन्द्रमा हुने परीक्षणको नतिजा किसानसम्म पुग्न समय लाग्ने गरेको छ । तर, खाम्बेलाको अनुसन्धानमा किसानले आँखै बेलामा विभिन्न जातलाई हकिँएको देखे, तुलना गर्ने र त्यसका विशेषता बुझ्ने अवसर पाउने भएका छन् । कुन जातको बीउ अर्रो हुन्छ, कुनमा राम्रो बालि लाग्छ, कुन जात स्थानीय वातावरणसँग सहज रूपमा अनुकूल हुन्छ र उत्पादनका दृष्टिले कुन जात बढी प्रभावकारी देखिन्छ भन्ने कुरा

-रातोपाटी डटकम

कोदोबाली जोगाउन भीमफेदी गाउँपालिकाले किसानलाई नगद अनुदान दिने

मकवानपुरको भीमफेदी गाउँपालिकाले कोदोबालीतर्फ किसानलाई आकर्षित गर्न नगद अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने भएको छ । गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार रैथाने बाली खेती प्रोत्साहनका लागि नगद अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गर्न लागेको हो । गाउँपालिकाका अध्यक्ष हिदम लामाका अनुसार लोप हुने जोखिममा रहेका रैथाने बाली जोगाउने र कृषकलाई यसतर्फ आकर्षित गराउने उद्देश्यका साथ यो कार्यक्रम ल्याइएको हो । पालिकाका सबै वडामा कोदो खेती गर्ने किसान तथा कृषि फर्मले यो प्रोत्साहन अनुदानका लागि आवेदन दिन सक्नेछन् । अनुदान पाउनका लागि कोदो खेती गरिएको क्षेत्रफल कम्तीमा दुई रोपनी वा सोभन्दा बढी हुनुपर्नेछ । अनुदानका एकाइ भने प्रतिरोपनीका आधारमा निर्धारण गरिएको छ । अनुदानका लागि पालिकाको कृषि विकास शाखाले सूचना प्रकाशित भई भीमफेदी गाउँपालिकामा स्थायी ठेगाना भएका इच्छुक कृषक तथा कृषि फर्मलाई आवेदन आह्वान गरेको छ । प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत चेतनाथ न्यौपानेका अनुसार इच्छुक

कृषक तथा कृषि फर्महरूले पालिका कार्यालयको कृषि विकास शाखा वा सम्बन्धित वडा कार्यालयमा आवेदन दर्ता गर्न सक्नेछन् । गाउँपालिकाले किसानलाई आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को कृषि कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी निर्देशिका-२०८० को संशोधित व्यवस्था बमोजिम अनुदान उपलब्ध गराउनेछ । गाउँपालिकाले परम्परागत रूपमा उत्पादन हुँदै आएको कोदो खेतीलाई पुनः प्रोत्साहन गर्ने नीति लिएपछि स्थानीय कृषकहरू खुसी भएका छन् । स्थानीय कृषक विजय पुड्यालेनीले भने, 'अहिले विशेषगरी नयाँ तथा बजारजस्तै बालीतर्फ किसान आकर्षित भइरहेको बेला गाउँपालिकाले परम्परागत रैथाने

बालीको संरक्षणमा सहयोग गर्नु निकै खुसीको कुरा हो । रैथाने बाली लगाउने चलन विस्तारै घट्दै गइरहेको अवस्थामा पालिकाले गरेको अनुदानको व्यवस्थाले आगामी दिनमा यसको खेती गर्ने मानिसहरू पक्कै बढ्ने छन् ।' अनुदान लिन चाहने कृषक तथा फर्मले आवेदनका साथमा नागरिकताको प्रतिलिपि र सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस बुझाउनुपर्नेछ । फर्मको महकमा फर्म दर्ता प्रमाणपत्र, नवीकरणको प्रमाण, कर चूकता प्रमाणपत्र र स्थानीय लेखा नम्बर (पात्र) प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि समेत पेश गर्नुपर्ने गरी पालिकाले सूचना जारी गरेको छ । **-अज्ञा कुरा डटकम**

व्यवसायीलाई कपास खेतीमा लगानी गर्न आह्वान

उद्योगमन्त्री गौरीकुमारी यादवले व्यवसायी तथा निजी क्षेत्रलाई कपास खेतीमा लगानी गर्न आह्वान गरेको छ । नेपालमा कपडा उद्योगका लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ कपास ठूलो मात्रामा आयात गर्नुपर्ने अवस्था अन्त्य गर्न यस्तो अनुरोध गरिएको हो । मन्त्री यादवले स्वदेशमै कपास उत्पादन र कपडा उद्योगको कच्चा पदार्थको आपूर्ति सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यले व्यवसायीहरूलाई कपास खेतीतर्फ आकर्षित हुन आग्रह गरेकी हुन् । मन्त्री यादवले कृषि मन्त्री गीता चौधरीसँग समेत भेट गरी नेपालमा कपास खेती विस्तार गर्ने विषयमा छलफल गरेकी थिइन् । छलफलका क्रममा कृषि मन्त्री चौधरीले दाइ, बाबै, बर्दियालगायतका जिल्लामा कपास खेतीका लागि उपयुक्त वातावरण रहेको बताइन् । नेपालमा कपास खेतीको सम्भावना रहे पनि व्यवसायिक रूपमा ठूलो क्षेत्रफलमा खेती हुन नसक्दा उद्योगहरूले आवश्यक कच्चा पदार्थका लागि विदेशीमा निर्भर हुनुपर्ने अवस्था

छ । सरकारले कपडा उद्योगसँगै कपास उत्पादनलाई पनि जोड दिन सके आयात प्रतिस्थापन, रोजगारी सिर्जना र किसानको आम्दानी वृद्धि गर्न सकिने अपेक्षा गरिएको छ । यता लामो समयदेखि बन्द रहेको बुटवल धागो कारखाना पुनः सञ्चालन गर्ने

प्रक्रिया समेत अगाडि बढेको उद्योग विभागका महानिर्देशक जितेन्द्र बस्नेतले जानकारी दिएका छन् । कारखाना समेत सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा सम्पर्क तथा दायित्वको मूल्यांकन गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको उनले जनाए । **-माधुरी डटकम**

